

ԿՐՕՆԱԿԱՆ

ՎԱՐԴԱՎԱՌ

«Տէր քարոնք է մեզ աստ լինել»

«Տէր, լաւ է, որ մենք հոս մնանք»

(Մատթէոս Ժէ:4)

Այլակերպութեան օրը, Թաքոր լեռան քարձունքին, Քրիստոսի ամենամօտ երեք աշակերտները, Պետրոս, Յակոբոս եւ Յովհաննէս, եզակի փորձառութիւն մը ապրեցան, երբ իրենց իսկ աչքերուն առաջ իրենց Տէրն ու Վարդապետը պայծառակերպեցաւ: Անոր դէմքը սկսաւ արեւուն նման փայլիլ եւ զգեստները՝ ձիւնի նման սպիտակեցան: Պետրոս ոգեւորուած, մանաւանդ տպաւորուած Մովսէսի եւ եղիայի ներկայութենէն, ապշահար, յանկարծ լուռութիւնը խզելով կ'ըսէ. «Տէ՛ր, քարոնք է մեզ աստ լինել»: Այդ պահուն լուսաւոր ամպ մը կու գայ ծածկելու զիրենք եւ ծայն մը կը լսուի ամպէն, որ կ'ըսէ. «Դա է որդի իմ սիրելի, ընդ որ հաճեցայ, դմա լուարուի»:

Ահա ա՛յս է Պայծառակերպութեան դէպքը, սեղմ քառերով տրուած, որուն հետին սակայն կու գայ կանգնիլ Աստուածայայտութեան մեծագոյն երաշխիքը, որովհետեւ այս իրողութիւնը պիտի գար գլխաւոր հաւաստիքը հանդիսանալու Քրիստոսի մարդեղութեան եւ անոր առաքելութեան: Աստուածորդւոյն հետ իրենց մօտիկութեան ընթացքին, աշակերտները եկան այն համոզումին թէ իրենց Վարդապետը խորհրդաւոր եւ միանգամայն զարմանահրաշ անձ մըն էր: Անոնց համար, Այլակերպութեան դէպքը իրենց կեանքի ամենէն փայլող փորձառութիւնը պիտի ըլլար, անցեալէն եկող սփռելի պատկեր մը, որուն յիշատակը տարիներ պիտի պահէին, մինչ միւս կողմէն, այդ պատահարը պիտի գար անոնց տալու յստակատեսութիւնը հասկնալու իրենց Վարդապետին երկնային նկարագիրը, որովհետեւ անոնք պիտի տեսնէին թէ Լոյսը՝ որ կը

նառագայթէր Քրիստոսի դէմքէն, արտաքին երեւոյթ մը չէր, այլ ան անոր հրեղէն էութենէն եկող քան մըն էր, որուն ակնադրիւրը՝ միայն Աստուած էր:

Մարդիկ երեք տեսակ լոյսի կարիքը ունին. առաջին՝ նիւթեղէն լոյսին, որուն շնորհիւ մենք կը տեսնենք այս աշխարհի իրերն ու էակները այնպէս՝ ինչպէս որ են: Այս կը փարատէ խաւարն ու վերջ կու տայ մեր խարխափումներուն: Երկրորդը՝ մտքի լուսաւորումն է, որուն միջոցաւ կը թափանցենք արուեստներու, մշակոյթի եւ գեղեցիկին իրա՛ւ արժէքին եւ գնահատանքին: Իսկ երրորդով, հոգեկան լոյսով՝ մենք ի վիճակի կ'ըլլանք յայտնաբերել մեր հոգիներուն խորը անթեղուած ու հաւատքին թեւ ու թռիչք տուող Լոյսը: Եւ ահա ա՛յս լոյսն էր, որ առաքեալներուն յստակատեսութիւնը տուաւ ճանչնալու իրա՛ւ Լոյսը, որ կու գար Աստուծոյ էութենէն եւ կ'արտացոլար Քրիստոսի անձին ընդմէջէն, առիթ տալով հոն գտնուողներուն յստակօրէն տեսնելու եւ ճանչնալու զԱստուած լիութեամբը իր փառքին:

Հետեւաբար Այլակերպութեան, կամ ժողովրդական քառով Վարդափառի, դէպքը ուրիշ քան չէր եթէ ոչ միջոց մը զԱստուածորդին ճանչցնելու առաքեալներուն, որոնք իրենց կարգին պիտի փոխադրուէին բոլորովին ուրիշ աշխարհ մը, որմէ ետք այլեւս անոնք պիտի փախչէին ինքնավստահ եւ քարձրագլուխ, ճերքազատուած իրենց կրօնական պատկանելիութեան խարխափումներէն եւ մանաւանդ՝ այլեւս վստահ իրենց Վարդապետին Աստուծային բնութեան եւս:

Աշխարհի ստեղծագործութենէն

ի վեր մարդկութիւնը իր կրօնական ձգտումներուն յագուրդ տալու համար միշտ եղած է անձկագին փնտռումի մէջ, որուն համար այլ ան ձեռն ու կերպարանք տալով իր երեւակայութեան, ծնունդ տուած է կրօններու, եւ ապա արձաններու միջոցաւ զանոնք ներկայացնող բազմաթիւ աստուածներու: Բայց «Ի լրումն ժամանակի», Աստուածորդւոյն մարդեղութեամբ մշուշը փարատեցաւ մարդոց միտքերէն եւ անոնք նանչցան միա՛կ եւ ճշմարիտ Աստուածը: Քրիստոս իր պայծառակերպութեամբ մեզի ցոյց կու տար իր փառքը, որպէս զի մենք եւս հետամուտ ըլլայինք այդ միեւնոյն փառքին: Ու թերեւս այդ էր պատճառը, որ մեր Տէրը հիմնուելով Երկրորդումն Օրինաց գրքի «Ի բերանոյ երկուց եւ երկից վկայից հաստատեսցի ամենայն բան» (ԺԹ: 15) խօսքին, իր հետ Թարոր լեռ բարձրացուց իր երեք ամենամօտ աշակերտները, իբր գերագոյն վկաները իր փառքին:

Այլակերպութիւնը, սիրելի նորընծայ եւ միաբանակից եղբայրներ, Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցւոյ հինգ տաղաւար տօներէն մին է, ու միանգամայն այս Սրբազան Աթոռին տօնը, որուն դու՛ր այսօր, իբրեւ կենդանի պատարագ, ընծայաբերեցիք ձեր մատղաշ կեանքները, ձեր հոգիներուն եւ աչքերուն մէջ ունենալով կրակն ու տեսիլքը անոր մեծ եւ սուրբ հիմնադիրներուն, ու այդպէսով վերջ տալով տարիներու ձեր խարխափումին եւ անորոշութեան: Ու հիմա, մինչ այս դարաւոր հաստատութեան հիմնադիրներուն ձայնը կը խօսի ձեզի, ձեր աչքերուն առաջ թող բացուին այս փառաւոր Աթոռին պատմութեան էջերը որպէսզի հաղորդակից ըլլաք իրենց:

Այս պահուն, դու՛ր կը լսէք դարերուն մէջէն եկող Սուրբ Աթոռիս հիմնադիր հայրերուն ձայնը, անոնք՝ որոնք, կար ժամանակ հացն ու գինին էին այս սրբազան հաստատութեան:

Անոնք այժմ կանգնած են ձեր դիմաց եւ դու՛ր միայն հոգիի աչքերով կրնաք տեսնել զիրենք: Թէեւ անոնց ձայնը յստակ է ու պարզ, սակայն կարծէք կու գայ հեռուներէն, որովհետեւ անոնք ձեզմէ են եւ ձեր սիրտերուն մէջ: Անոնք կը գտնուին այն սաղմոսներուն, աղօթքներուն եւ մաղթանքներուն մէջ, զորս դու՛ր վաղուրնէ սկսեալ պիտի փառէք:

Սուրբ է այս պահը, ինչպէս սուրբ էր մեր Փրկչին Այլակերպութեան պահը իր երեք սիրեցեալ աշակերտներուն՝ Պետրոսի, Յակոբոսի եւ Յովհաննէսի համար, եւ սուրբ էք նաեւ դու՛ր, եթէ... որոշէք ձեր հոգիներուն եւ միտքերուն մէջ պահել այս պահին խորհրդաւորութիւնը, վեհութիւնն ու սրբութիւնը:

Թերեւս մեզմէ ոմանց համար այս հնամենի հաստատութեան երախտաւորները, Արքահամ, Շրջապակիր, Պարոտէր, Զաւարիա, Եսայի եւ Յարութիւն պատրիարքներ պատկանին պատմութեան, սակայն անոնց նուիրուածութեան ոգին, հեռատեսութիւնն ու ողջմտութիւնը թող միշտ ըլլայ ձեր հետ իբրեւ յոյսի փարոս, եւ անբաժան մասնակը ձեր առօրեային, չնմանելու ուրիշներուն, այլ մնալու ա՛յն ինչ որ դու՛ր էք, միշտ վեր պահելով դու՛ր ձեզ եւ ձեր շրջապատի ճշմարտութիւններէն ու վեր այս աշխարհի գոյիներէն:

Դու՛ր, սիրելի նորընծաներ, մեր ժողովուրդի նուագարանային նորօրեայ այն գործիքն էք, որուն մէջ պահ մը դրուած է մեր ժողովուրդի յոյսերուն եւ յոյգերուն հազարամեայ մեղեդին, եւ այսօր, մեր Փրկչի Պայծառակերպութեան տօնին հետ մինչ դու՛ր եւս կ'այլակերպիք, թող Հայր Աստուած իր հրաշագործ մատներով դպչի տակաւին ձեր անկեղծ հոգիներու լարերուն, եւ ձեր կեանքները վերածէ ներդաշնակ համերգի մը, ձօնուած այս փառահեղ հաստատութեան:

Զեր երակներուն մէջ թող միշտ հոսի Վարդանանց, Ղեւոնդեանց, ոսկեայ

եւ Արծաթեայ դարերու տիտաններուն
 փառքի, իմաստուն եւ հպարտ արիւնը:
 Թէեւ անոնք այժմ կը պատկանին
 պատմութեան քայց եւ այնպէս անոնց
 իմաստութիւնը, ողջմտութիւնն ու
 սրբութեան զգացումը ձեր մէջ է: Դուք
 այլեւս կը պատկանիք Հայաստանեայց
 Առաքելական Եկեղեցւոյ, հայ
 ժողովուրդին եւ Երուսաղէմի պատմական
 ու պատուական այս սուրբ Աթոռին:

Մի՛ նմանիք Թարոր լեռան վրայ
 գտնուող քնացած առաքելներուն, այլ
 ձեր ամբողջ կեանքի ընթացքին
 արթնամիտ, հետեւեցէ՛ք լուսաւոր ամպէն
 եկող «Դա է որդի իմ սիրելի, դմա
 լուարուք» Աստուածային պատգամին,
 որուն կոչուեցաք: Թոյլ մի՛ տաք, որ ձեր
 կեանքերու այլակերպութեան այս փառքը
 ու խորհրդաւոր պահը վերածուի աղու
 յուշի մը միայն, այլ թող ձեր կեանքի
 իւրաքանչիւր օրը դառնայ «Բարութ է
 մեզ աստ լինել» ուխտառութիւն մը:
 մնալու տէրը ձեր կոչումին՝ անձնդիր եւ
 հաւատարիմ կերպով ծառայելու
 Քրիստոսի Եկեղեցիին, Հայաստանեայց
 Եկեղեցիին, որ ամէն ժամանակէ աւելի
 հսկայ կարիք ունի նուիրեալ ու իր
 կոչումին գիտակից եկեղեցականներու
 հոգեւորականներու՝ որոնք պարտաւանաչ
 են, համեստ են, քարի են ու ծառայասէր,
 եւ մանաւանդ գիտեն վեր մնալ նիւթէն
 եւ աշխարհիկէն:

Դուք այսօր գտաք մեր հայրերու
 Աստուածը, տիեզերքի օրէնքնէն վեր
 եղող այն գերագոյն ոյժը, զոր մարդիկ
 վարակուած այժմէականութենէ եւ
 գիտութեան յեղեղուկ տուեալներէ՝ կը
 փորձեն այլափոխել եւ ժխտել, զայն
 փոխարինելով նոր աստուածներով:
 Այլակերպութեան լեռան վրայ պայծա-
 րակերպուող Աստուածը մէկ է եւ
 քաղաքական. Ան տիեզերքի օրէնքնէն իսկ
 վեր՝ գերագոյն ոյժն է: Երբ մարդիկ
 իրենց միտքերուն եւ հոգիներուն մէջ

կասկածներ եւ վերապահութիւններ կը
 սնուցանեն, անկարելի է որ անոնք
 կարենան յստակ եզրակացութիւններու
 յանգիլ, ինչպէս ներկայիս կը փորձեն
 ընել կարծեցեալ կարգ մը գիտնականներ:
 Որքան տեղին է հոս յիշել աստուա-
 ծաբանին խօսքը. «Քրիստոս եկաւ փրկելու
 մարդկութիւնը, քայց հիմա մենք
 պարտինք փրկել զԱստուած մարդոցմէ,
 որպէս զի որպէս զի Ան ալ կարենայ
 փրկել մարդիկը:»

Այլակերպութեան լեռան լուսաւոր
 գագաթը գտնուող առաքելները ուզեցին
 յաւերժացնել այդ քացառիկ պահը, եւ
 անկասկած պահեցնել կան մեր բոլորին
 կեանքներուն մէջ զորս պարտինք
 Պայծառակերպութեան պահին նման վառ
 պահել մեր յիշողութիւններուն մէջ:
 Թելադրելի պիտի ըլլար, որ դուք եւս
 միշտ յիշէիք այս պահը երբ ձեր
 հոգիներու բոսոր արիւնով կնեցիք ուխտ
 մը եւ ծանր լուծ մը դրիք ձեր ուսերուն
 վրայ ծառայելու Աստուծոյ եւ ապա մեր
 ժողովուրդին, որ Աստուծմէ ետք
 գերագոյն իրականութիւնը պէտք է ըլլայ
 իւրաքանչիւր Հայ եկեղեցականին:

Վերջապէս սիրելի նորընծայ
 եղբայրներ, ձեր կեանքի միակ
 միտքարութիւնը ըրէ՛ք աղօթքը, զայն
 դարձնելով ձեր կեանքին առանցքը:
 Աղօթեցէ՛ք միշտ ըսելով.-

«Հայր երկնաւոր, զիս արժանաւոր
 զաւակը ըրէ՛ սուրբ անուանդ: Տէ՛ր, երբ
 դուն շրթներս քանաս, թող քերանս
 միայն քու սուրբ անունդ փառաւորէ:
 Մաքրէ՛ սիրտս բոլոր չար, ունայն եւ
 մոլորեցուցիչ խորհուրդներէն. լուսաւորէ՛
 միտքս եւ բոցավառէ՛ սիրտս, որպէս զի
 չեմբռանդօրէն եւ մտադիր կերպով
 աղօթել սորվիմ, որպէս զի ահեղ
 դատաստանի օրը արժանանամ Աստուա-
 ծութեանդ ահաւոր եւ սուրբ տեսիլն»,

Յանուն Միաձին Որդւոյդ եւ Սուրբ
 Հոգւոյդ. Ամէն:

ՆՈՒՐՀԱՆ ԱՐՔ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ